

SLOVENSKA BČELA.

Izdana 1. novembra 1851.

Z d r a v l i c a.

Sam. Preljuba deklinca,
Natoči nam vinca,
Ki duh mu je čist,
Iz serca da hlimbo,
Zvičajnost in slimbo
Izžene zavist!

Vsi. Iz serca da hlimbo itd.

Sam. Preljuba deklinca,
Natoči nam vinca,
Ki v čaši šumi;
Tak mora v dekleti
Ljubezen kipeti,
Da žari v oči!

Vsi. Tak mora v dekleti itd.

Sam. Preljuba deklinca,
Natoči nam vinca,
Alj z vodo ne skup!
Oj materi naši
Menljivi dvojaši,
Mlačuni so strup! —

Vsi. Oj materi naši itd.

Sam. Preljuba deklinca,
Natoči nam vinca
Slovenskih gorá,
Domače samo le
Je zmir še naj bolje
Gre v serce serca!

Vsi. Domače samo le itd.

Sam. Preljuba deklinca,
Natoči nam vinca,
Da terčimo saj!
Da svade bolezen
Ozdravi ljubezen,
Ko v nji je le raj! —

Vsi. Da svade bolezen itd.

L. T.

Zvestoba do smerti.

Sklenjena je osoda nesrečnoga Sigeta. Njegov junaški branitelj, slavni Nikola Zrinji, je zastonj s svojo majhno trumico nečloveškega vruga s terdnjavskega ozidja podil in podil, zastonj je končano življenje marsikteroga junaka. Hujši sovražnik, kakor je Turčin, uniči vse prizadetje njegovo. Rudeči petelin skače s poslopja na poslopje, strašnim ropotom pada brun za brunom, ostrešje za ostrešjem u žerjavco, ktera se kakor ognjeno morje zdaj tamkaj širi, kjer so poprej terdni zidovi proti nebu svoje ponosne glave vzdigovali. Z vsakim trenutkom se bolj stiska up u sercu hrabrih Slavjanov. Že jih le notrajni grad še brani strašnoj jezi Turka in ognja. Zrinji to viditi sklenc iz grada na Turke udariti, se še z njimi z zadnjo močjo biti in z božjo pomočjo silnoga vruga premagati, ali pa naj lepše smerti hrabroga vojaka umreti.

Krepko nagovori toraj Zrinji svoje zvesto kardelice. Iz serca so prišle njegove besede, u sercih hrabrih junakov so kakor majhne iskrice na „pogum“ padle, — ga užgale, da mu gasila drugoga ni, kakor — viteška smert. Vsakomu vre hrabra kerv hitreje po žilah, ko sliši junaške besede svojega gospoda. Vsi se ustavijo u red terdnim sklepom, še u tom zadnjem boju svojo sabljo vragu poskusiti dati, še zadnjikrat se verlo in junaško bojevati za vero, cesarja in dom.

Med trumico teh hrabrih junakov je neki mlad mož, kteroga so besede junaškega zapovednika scer nadušile, pa je vender tih in, zamišljeno gleda tje u tamno, upapravno prihodnost. Misli na svoj naj dražji biser, kteroga mu je večni Bog sam u roke izročil, misli na svojo mlado ženko. Misel, da bode ona gotovo u roke divjega Turka padla, da jo u turških rokah strašne muke čakajo, mu hoče ljubezni goreče serce raznesti. Kaj je storili? Kako jo sramote in muk rešiti? si misli. In vender ne najde druge rešitve za svojo milinko, kakor nečloveško smert. Toraj sklenc, da jej hoče sam merzlo jeklo u mlado serčice rinuti, sam življenje končati, ktero mu je od lastnoga dražje. Strašno mu je to odločiti. Ali ljubi jo, neskončno ljubi, in to mu da moč, da stopi pred Zrinjita in ga prosi, da naj mu to storiti privoli. Hitro plane po tom na noge in dere u izbo svoje prelube ženske. Če se bolj približuje izbi svoje ljubljene, počaseje se gibajo noge njegove, hitreje, in močnejše mu serce bije, in bolj se trese desnica njegova —

U sigetskem gradu stoji pri oknu lepa mlada ženka in sozainm očesom gleda strašni ogenj, ki mesto požira. Bleda lica so znamenje, da žalost in groza njeno serce napolnuje. Kar stopi nje mož u izbo. Hudi boj njegovoga serca se mu bere u očeh, ves se trese, in strašni sklep mu jezik zavera. Kar zbere še svojo zadnjo moč in z besedami: „Ljuba moja ženka! odpusti!“ zasučje svojo sabljo nad njeno predrago glavico. Ali u istom trenutku čuti nježne ročice svoje ljubljene žene okoli svojega vrata spete. Kakor na višje povelje mu pade smertonosnica iz roke na tla. Začuden, osupnjen stoji. Zdi se mu, da sanja čudne sanje. Kar zasliši besedo prelube žene: „Ah dragi suprug, proč s tim orožjem, proč! Vem, dobro vem, da le sama ljubezen do mene je

u tvojem srcu rodila taj strašni sklep. Ali vеди, da te tudi tvoja žena neprenehoma zvesto ljubi. Privoli jo tedaj, da sme s teboj u slavni boj, da s teboj srečno premaga, ali pa na tvojej strani pošteno umerje!"»

Kmalo krijejo njene majhne nožice debele vitežke škorne. Njena tanka oblekica se spremeni u bojno haljo. Terdi oklep obdaja njene rahle persi, in njeni zlati le tančice navajeni lasci gledajo zdaj izpod kape vojaške. Njena bela desnica seže po britkoj sabljici, in jo krepko povzdignuvši reče svojemu možu: „Zdaj pa le urno na boj, da je pred naša—zmaga ali pa smert!“ Kakor blisk zapustita oba zdaj izbico in naenkrat stojita pred Zrinjitom. Mož mu pove, kaj da se je zgodilo, in prosi svojega zapovednika, da bi dragoj ženki dovolil na njegovej strani umreti.

Zrinji viditi tako zvestobo je silno ganjen in privoli velikim veseljem, kar je želja zvestih zakonskih. Kmalo stojita mož in žena jeden pri drugom u junaških verstah. Strašni boj se začne. Boja nevajene roke mične junakinje tako krepko s sabljo mahajo, kakor da bi se bile sto in stokrat s kervoločnim Turkom na mejdanu morile. Na strani svojega moža se tako hrabro bojuje, da se vse čudi nad njenim pogumom.

Nesrečni boj se bolj in bolj svojemu koncu bliža. Že leži Turkov kot listja in trave na tleh, ali tudi keršansko hrabro kardelice pade skoro do zadnjega momka. In ko drugi dan turški divjaki kupe ubitih u kraj spravljajo, najdejo dva trupla, ktera sta si še mervta srečo dajala. Bila sta trupla moža in žene, ki sta si bila zvesta do smerti. —

Josipina Turnogradska.

R o ž i c a .

Rožica mila, rožica zlata
Na vertu je stala,
Rožica mila, rožica zlata
Se britko jokala.

Pa memo popotje děček mlad,
Rožico miluje, rožico zlato:
Kaj rožica ti pretakaš solzice?
Al sapa, al slana te je ranila?
I rožica zlata, rožica mila
Pa njemu tako je odgovorila:
O me ne morje strupeni hlad,
I slana nemila ni me ranila.
Vesela ogreva me še pomlád;
Alj senoseki so pokosili
Tovarša mi in tovaršico;
Zatoraj zdaj prelivam solzice
Zatoraj, moj ljubček prelubeznivi!

Rožica mila, rožica zlata
Na vertu je stala,
Rožica mila, rožica zlata
Se britko jokala.

(Iz lj. Slaviје.)

Napitek ljubezni.

(Polska narodna pověst.)

I.

Pred mnogo mnogo létami, ko se je še križ vére, na polju postavljen, na često (pogosto) paganskega drevesa dotikal, je stal na temenu gore der-vén grad.

To čelej gori ni raslo ne jednega drevesa, kot straže svobode in tihosti. Samo vschnulo korenje—kot kosti pomerlih dreves — se je pre-pletalo po golem pečovju; v dolini pa je šumela reka Skava po skalna-tej strugi.

Samotno je živel v tem gradu gospod Tobias ali črni Dobeš, kakor so ga sploh imenovali. V ruskej vojski je bojeval s Boleslavom Hrabrim v Kijevskej zemlji; odkar je pa povelništvo Herman prevzel, ni opustil svojega grada. On se ne mara za vojskne priprave po izgledu drugih gospodov in junakov, timveč on odpočiva po ruskih bojih in premišluje veselice in sladosti mesta Kijeva. Tam v stolnem mestu nek-dajnega Vladimira, v mestu s zlatimi vratami, se je zibalo njegovo serce v slastih razujzdanega življenja.

Minulo je že drugokrat deseto léto. Ni mogel še vbélti čas nje-govih černih las, ne vgasiti mu plamen njegove zenice (punčice), ne vpokojiti poželenja njegove razujzdane duše; črni Dobeš je bil strah skerbopolnih mater in cvetečih dévic.

Nekaj dalej od grada na unem brégu réke so stale semtertje raz-trošene kočé (bajte) gorjanov v senci zelenolistnega drévja. Nobena stezdica ni peljala od tih hišic do grada. In naj bolj zadi od vsih v bukovem, dobovem in lipovem gaju je stala kakor v zelenej kletki sa-motna hišica s krasnim pokrovom: bilo je to prelivališče zamožnega tkavca. Pa zakaj se trudiš, stari moj Tadan (tako je bilo tkavcu ime) ohraniti snežnobélo svojo gerlico — zastonj jo pase tvoje očetovsko oko. Tvoja roka je ne ohrani. Krasna devica Éva je vgrabljena, — na viso-ki grad odpeljana. Zastonj si ruješ sive lasje svoje brade, zastonj preklin-jáš dan, ktereга ti je bilo milo dète rojeno.

II.

V krasno okinčanej sobi (jispi) na gradu sedi samotna, pred ne-koliko dneví ugrabljena Éva. Toliko solz je že prelila, toliko vzdihlejev že poslala k Očetu, da je naposled omedlela in prav sladko zadremala. Zbudila se je spet v sladkobolnem premišlevanju. V béle ročice si za-kriva nježno obličje. Svilotenki in rumeni lasje se jej vsipajo ne razčesani čez pleča; zakaj ni jih mogla pogladiti skerbna očetovska roka.

Misli in misli. Zdi se jej, da se že bliža konec strašne pritumnosti (pričujočosti); mēni že viditi očetovsko hišo, slišati glas preljubljenega očeta. Pa komej si odkrije obraza, komej se solzopolnim očesom po sob.

ozré, vstrepeče po vsih udi. Cela grozna nesreča se jej stavi pred dušo. Eva zvija rokami in se joka. Veliko krasnejša in ljubčznivejša je viditi v joku, ravno kot cvetličica po juternem dežju.

Nekdo stopa po predsobi. Dervena podlaga se močno trese pod težkimi koraki. Dveri zaskriplejo in se široma odpró. Noter stopi črni Dobeš.

Eva vstrepeče. Zakrije si lice pred črnim obrazem Dobšovim, s globokimi brazdami preprežanim. Kakor z dveh žarečih voglov pošilja s svojih črnih oči iskerne strele prestrašenej devici. Ona vboga, slaba se trese kakor tenka pajčina na povettriju. Vstopivši do sobe sneme Dobeš visoko medvedjo kapo s glave, odgerne si na levo stran lasje in pogladi si brado, rekoč: „Pri mojej bradi, krasna devica!“

Stopi bližej. Pri stolu postoji in vpre se s pravico na naslonjalo, in naslonjalo se prelomi. „Pri bradi mojega očeta! ta gorenka me je očarala. Eva, predraga Evinka! ali ne vidiš, da sem gospod in žlahtnik, da sim ti naklonjen, da te ljubim. Oj pozabi siromašne bajtice, pozabi starega očeta. Dal sim mu verč sladkega meda zanesti. On se bo tega radoval. Ali tebi, draga Eva, bi dal, kar si koli poželíš. S biserjem in žlahtnim kamenjem te bom okinčal, oj le izreci jedno samo prijazno besedico, da sim ti mil. Govori, predraga devica!“

Sedaj stopi k devici. Pa čim bolje se jej bliža, tim dalej ona na zad odstopuje zdaj k oknu zdaj k steni. Zraven se pogerne s ogrinja-lom kakor bi se v taistem skriti htela. Dobeš postoji in gleda in vpira oči v obličje device kakor v kako sveto, jasno sonce.

Pa, kaj se je zgodilo? Oni nezumni Dobeš, dereč ropar toliko nedolžnih žrtev, je stal pred Evo slab in krotek kakor jagnje, katero se na nitki voditi daje.

V gradu je vse polno o ljubeznivosti in krasoti gorenke, ktera je jedina nevkrutnega gospoda premogla.

Četertega dnu je stal ostareli oskerbnik, verni gospodiarov svetovavec, pred njega obličjem.

„S lukavščino in zvijačami se volki lovijo. Jaz bi toraj svetoval, s čarami poskusiti in tako babo poiskati, da bo terdovratno devico k ljubčzni prisiliti znala.“

Dobeš poseže v skrinjo in pest srebernikov poda v dar staremu oskerbniku.

„To tebi za dober svet.“

In spet seže do skrinje. „To za babo, ki Evo u ljubezen prisili.“

S dobro mislijo je odšel oskerbnik iz sobe.

III.

Megle so se berž v jutro po zemlji razprosterle; pa sonca vendar ni viditi, če je ravno že zdavnej na nebu. Eva stoji zamišljena pri oknu. Krasne oči povzdiga do neba. Tam si hoče tolažbo iskati. In spet se ozira in obrača po sledih bajtice, ki se je tam za šumečo reko vsred lipovega gaja bčlila. Zdolej pod gradom pa se živo razgovarja oskerbnik s nčko babelo. Že je jej nastel peneze in zapeljal jo na grad; zakaj obljubila je, želje gospodina izpolniti, spočitaje, da je z Babje gore in se na čare in vraže (copernije) dobro razumi.

Noben človek ni imel takega pogleda, da bi bil Dobešu v črne oči gledati mogel; vendar oko copernice je stermelo v njegovo oko, kakor bi hotla v njegovem obličju mesta iskati, kamor bi strup svojih copernij prenesti zamogla. Kader je odgovarjala, se je tresel njen glas.

„Terdoyratno devico je treba s ljubeznijo do vas navdati. Zatorej moram skrivaj napitek ljubezni zvariti.“

„Ako mi to doženeš, dam ti toliko srebernikov, kolikor jih v predpertu od zemlje vzdignuti moreš.“

„Slišite, mogočni gospod! najte mi vse po volji izpeljati. Hočem li napitek ljubezni zvariti, je mi neobhodno mnogo reči potrěba: trěba mi je časa tri dni in tri noči; zakaj o treh jutrih si imam roso, o treh večerih korenje in o treh polnočeh papratji cvet sbirati. In v tem čělem času ne sme nobeno člověško oko vjetnice device viditi.“

„Naj se zgodi, kakor hočeš. Vendar pomisli si to dobro, stara copernica, in če črnega Dobeša še ne poznaš, poglej mi v oko, in vedi, da me črnega ne kličejo zastonj. Če pa tvoje copernije nič ne zdajo, naj tvoje kosti v mojih rokah zaheršćijo. — Glej, tam drevo na griću?“ — S tim pokaže s perstom na vislice, na katerih so se še kosti obešenca majale.

„Tako naj se tudi tebi zgodi.“ —

IV.

Drugi dan že teče, kar se baba s čarami vkvarja. Dobešu se zdi, da se zdaj ure veliko lenivejše potakajo; zakaj na mah bi rad objel devico, v ktero se je zaljubil, objel jo, kakor objame ljubljeneč ljubljenko svojo. Komaj je tretje sonce za gorami zapadlo, že je Dobeš na nogah. Dervena podlaga v izbani se močno otrasa pod njegovimi težkimi koraki. Kljuka dver zaverzla in duri se široma odprejo.

Dobeš prekorači prag, pogleda okoli po izbi, že imá besedo v ustah pa glej, on stopi spet nazaj: osup mu zaderži besědo.

Na tisovej klopici je ležala Eva, běla kakor oblačilo, do ktereга je bila od čela do pet zagernjena. V spanje je bila zazibana. Do njenih perstov je bil vložen běl križek. Zdelo se je, kakor bi ga rěs perstici deržali. Oko na pol zatisnjeno, lice oblědelo, usta sinjomodra, nekaj odperta; ravno kakor bi bile poslednje besěde očenaša došeptale.

Zraven spijoče device sedi copernica, glavo imá do pers naklonjeno in iz nje prekrizanih rok visi patnošter s debelimi grolami do zemlje. Černi gospod, vidivši spijočo ljubljenko, se bliža natihoma copernici.

„Kaj to vidim, ljubljenska zaspala?“

„Na vėke vėkov,“ odgovori starka možkim glasem. Dobeš je onemel. Dolgo je terpela globoka tišina. Nazadnje se oglasi s preměnenim glasom copernica: bil je to glas možki, glas Tadana, očeta prevboge Eve.

„Zarěs, zarěs, je bila ta devica draga staremu očetu, oná je bila podpora, tolažba, zvězda moje starosti, draga mojemu sercu, kakor nobena stvar na světu. Pa vendar jes sam sem jej vlil v nje golobičje usta one kapljice, ktere so jo usmertile. Jes sem vlastnemu dětetu smert prinesel pogubivši krasno telo, da bi krasno dušo pogubljenja ohranil... lahko je končala devica v mojem naročju.“

„Prokleti!“ zavriskne Dobeš in se verže kakor divja zver na slabega starca in ga zagradi obema rokama za gerlo

Tadan ni rabil k svojej obrani ne roke ne glasú. Samo iz stisnjenih pers se je rival težki oddih za oddihom, zmiraj težej in težej. S njegovih ust se kri pocedi — starec je došeptal poslednjo besedo očenaša . . . Amen!
(Svobodno po Lumiru.)

B u č e l n i p i k.

Tergal rože sim cvētēče
Srēd cvētliškega kardela,
Žēlo u rokó bodeče
Vtísнула mi je bučela.

Al bolēst bučele žela
Kmalo prejde, kmalo mine,
Vse drugač pušica Ljela *)
Nam useka bolečine.

Ni jih konca, ni jih kraja,
Ne po dnevi ne po noči,
Hudo ta bolēst razsaja
Ni ustaviti je moči.

(Iz ljub. Slavije).

Zgubljena koza.

Že ponižuje se solnce za sinje gore, s sladkim posmēhlejem vzame slovó, i le zaduži žarki blišče nad zeleno šumavo Rybotcosko z „lahko nočjo“ se s tihimi logi posloviti. Svojo čedo zbrati se vzdigne Selon, mladi pastir; glasno doni njegov rog po tihi planjavi i kmalo se zbere trudna čeda pri studenem vodnjaku, si žejo soparnega dnē pogasiti. S skerbnim očesam prešleva čedo; pa zastonj išče njegovo oko med tropom naj lēpšo dojenico cēle čede. Boji se domú k materi v běli dvor, ker se nje skerbnemu očesu nikdar ni kej odtegnilo. Žalosten se podá nazaj med gosto germovje; terga si lahno oblēko, rani si běle roke. Kliče, trobi, vpíje; pa le jek mu odmeva. Med stermečim skalovjem, skoz sterm in germ, čez vlak i tlak išče, pa žalibog, zastonj zgubljeno kozico. „Tako mi Boga! sam seboj govori, to ne more biti samo na sebi! Kader li ktero zgubim, vselej je ravno ta sama. Že na jesen je bēgala, i klaverno sama hodila. To mora biti huda čara — ni še zadosti, da sim jo že petkrat v Čertoriskem jezeru napojil.“ Že je vse upanje, kozo naj lēpšo dojenico cēlega tropa še dobiti, zgubil, i žalostno se verne nazaj prek žurečega potoka. Ne sliši sladkega spēvanja gojzdnih

*) Ljel = bog ljubězni.

prebivavcev, ne bližnjega slapa gromenja; ne čuti hladnega větra, ki mu mokro čelo hladi. Bez miru naprej dirja po krasni planini. Pa na enkrat se predrami iz svojih domišlij, i — čuda pred seboj zagleda svojo kozico s ovēčanimi rogmi. Veselje ga prevzame, i z veselim vriščem priskoči kozo objeti; pa skokoma odide in jo naravnost proti zelenemu gaju zavije. Vdari za njo, pa tu zagleda kozo — naj lepšo dojenico čēlega tropa — kraj krasne devojke, ribčā mlade hčerke Jaronke na mehke mahu pod koščato jelšo sedeti. Jaronka ji vēnča z vēncem naj krasnejših cvētlīc koščate roge, s tolsto travo pita naj lepšo dojenico čēlega tropa, Selona milo živinico; osupnjen pa stermin pastir v nježno dēvo, ktere svitli obraz je v sanjah gledal, nje medena usta v plamteči ljubēzni okuša.

Stopi naprej v Lade sveti hram, tiho z veselim srcem se bliža Jaronki — ribčā krasni hčeri — i kmalo se v občutju čiste ljubēzni okleneta.

Radonievīč.

Vineta, séverna Venetia.

Časy, naše časy,
Časy dávné slavy,
Ked' sa naše vjaly
Slovenské zástavy!

Bolí sme my boli
Mezi narodami,
To čo je ten Krivaň
Nad timi horami.

(Slovaška nar. p'šem)

Kako milo, kako bridko se stori zaročniku, če ga nemila osoda ali hudobni ljudi preljubljene svoje zaročnice, ki je mu bila izvir vse njegove sreče, nemilostljivo oropajo! Samo jedno je še, kar mu ostaja kar ga tolaži, namreč spomin minulih dni, spomin presrečnih časov, ki je jih s svojo predrago ljubljenko vžival. Ravno tako je s nami in našim slavjanskim narodom, kteri je že v časih, ko so drugi narodi še v neznanstvu zevali, naj krasnejše cvetel in po svojih znanostih in umetnostih na daleko in široko slovel. —

Jasno nam to pričate dve slavjanske mēsti, Venetia in Vineta, obedvé vladarice slavjanskega morja, *) ta na sēverju, ona na jugu, ta kraljica od Balta, ona kraljica jadranska. To ste nam najkrasnejši zvezdi na obzoru slavjanske dogodivščine, kteri nam jasno dokazujete, da naš narod nikdar ni po bojih hrepenel, moril, prenil in požigal; timveč da se je vselej za mir in pokoj, in za vse umetnosti mira trudil in poganjal. Tako so postali naši prededovi izvir premnogih kreposti, ktere starinski spisatelji s nadušenjem slavijo in hvalijo. Ja, resnično je govoril učeni: Lützow (Geschichte von Meklenburg S. 15) Während die germanischen (und andere) Völker in blütigen Ausrottungskriegen Knechtschaft, Tod und Länderverderbniss herbeiführten, lohnte unsere

*) Že Ptolomeo (okolo l. 175 po Kristu) in za njim Marcian Herakleota zoveta današnje Baltiško morje: zatok slavjanski.

fleissigen Wenden der ruhige Resitz ihrer neuerworbenen Länder, deren Anbau und Urbarmachung sie sich angelegen sein liessen.“— Pa na svetu ni obstanke, vse je premënam podverženo. Žalostno rešnico teh besëd so skusili tudi Slavjani. Od slave naših prededov je nam samo gol spomin še ostal. Sëverno Vineto so nam Nemci ykončali, južno Italijani oteli; nam je ostala samo ponosita svest, da ste obe mesti delo Slavjanov, delo naših prededov. Ta misel naj bo nam ponos in tolažba, naj nam to poverne, kar je nam sadajnost vskratila. Naj nas spodbada na dela slavná in velika. Vspomin slavnih naših sprednikov naj porodi u nas vročo željo taiste slave in tega, po čem so jo stekli, t. j. žejo znanosti in trgovine, umëtnosti in obertnosti, gostoljubja in delavnosti. Tako se bo naš duh v spominu slavne minulosti s svetlimi njenimi deli ohrabil in okrepeal, očistil in preporodil.

Kdor se hoče s jadransko Venetio upoznati, ga zavernemo na izverstni Kollarov „cestopis.“ Mi pa se hočemo s našimi čitatelji v duhu podati na brëgove Baltiskega morja in ga voditi po razvalinah sëverne Vinete. Vendar, dragi moj, ne pričakuj, da ti jo bomo natanjëno opisali; zakaj ljudska zloba si je prizadjala, še clo spomin toli slavnega mësta zbrisati, in kar je pustila, to je huda osoda upropastila. Samo slabo sënco boš vidil od vsega, kar je bilo; tvoja namišljivost ti mora dodati, kar manjka; ona ti mora iz posameznih kamenčičev, katerim je grabežljivo morje še prizaneslo, pozidati mesto, kakor se je jednoč proti nebu vzdigalo.

Vprite oko na krajobraz (mapo) donešnje Germanije, poglejte njezino sëverno strano t. j. donešnjo Prusko, Meklenburžko, Oldenburg, kratkoma vse zemlje med Odro in Ljubjem (Elbe) in še dalej prek tih rek, kjer sedaj sami Nëmci stanujejo, so bile za Kristusovega rojstva vse te dežele naseljene od Slavjanov, slavnih zavolj svojega bogastva in za tiste čase imenitne prosvëte (omike). Clo nëmški pisatelji niso mogli našemu narodu krasnih in hvalevrëdnih vlastnosti odreči; timveč se v tem vsi sjedinijo, da so Slavjani še pred Nëmci na Nëmškem polje obdelovali, rude kopali, denarje kovali, platno tkali, v slikarstvu in kipotvorstvu silno napredovali, zraven pa tudi s vsimi izobraženimi narodi tistega časa neprestano kupčevali ali teržili. V tem krasnem času narodnega cvëta, ko so jim kervave vojske in okrutna progonstva svojih sosedov še nepoznane bile, so Slavjani tako stopnjo blagostanja in bogastva dosegli, da so mnogi inostrani potniki njih zemljo s Palestino, t. j. s zemljo, kjer mleko in med teče, prispodabljali; zraven pa s to pohvalo zavist taistih zbudili. —

Različni naravni in umetni pridelki, so Slavjane že rano nagnali na trgovino pomisliti, ki bi njih obertnijo podpirala. Zatorej so postavili na morskem bregu gradove in mësta, pozidali morske ladjostaje in se kmalo s ostalimi kupčevavnimi narodi upoznali.

Po preiskovanju Šafarikovem (gl. Slovanske starožitnosti str. 89) so bili verjetno že za Thalesa (600 pred Kr.) gotovo za časov Aeschyla, Sophokla in Herodota (400—449 pred Kr.) jantar (Bernstein) iz danëšnjega pruskega primorja v doljne zemlje, posebno u Fenicio in Gerško vozili in s taistim tudi za vreme rimskega vladanja kupčevali. Tri so tedaj pote trgovci imeli. Pervi, in kakor se zdi, naj starejši, je šel od baltiskega morja, prek nepoznatih tatranskih pokrajín, po vsej priliki po

zapadne Dvini do reke Dněpra in odtod do gerških naselbin (kolonij) na bregu črnega morja, posebno do Olbije, ki je bila tam že okoli l. 665 pr. Kr. postavljena. Tim potem so Gerči, Skiti in drugi iztočni narodi jantar, kerzno in žito dobivali. — Drugi ravno tako star pot je deržal po poljanah današnje Poljske, prek Tatire, po Považju (Wagthaj) u Panonijo tje do morja Jadranskega, k njih južnim bratom Venetom. Gradovi Calisia (Kališ), Carrhodunum (nedaleč od Krakova), zatim Celemantia in Carnuntum (od kterega se še dandanas nedaleč od Dunaja razvaline vidi) so bile glavne postaje na tem potu. Za gotovo se vè, da so po tem potu že za časov Herodota kakor tudi poznej jantar izvaževali. — Tretji zapadni pot je vodil prek Nèmske u Galijo, sosebo u Massilijo, kjer so Feničani jantar kupovali in u daljne zemlje razprodajali. — Tako piše o tem Herodot, Plinio, Strabo in drugi prestari gerški in rimski pisatelji. Priča tega so tudi starinski gerški penezi, kterih so v naše dni v pruskem pomorju izkopali.

Nèmski spisatelj, kteri je pod imenom Bavarskega zemljopisca poznan (živel je okoli 890 po Kr.) pripisuje Veletom, slavnjanskemu na baltiškem brègu naseljenemu rodu, 95 mest; zarè preveliko število za tisti čas. Pa le malo jih je, od kterih dogodivščina kaj poveti vè. Od mnogih razun imena nič ne vemo, od drugih nam pa dogodivščina še clo imena ohranila ni. — Sem spada Ratara (Retra), Arkona, Bolegost, Belgrad, Bukovec (Lübek), Velegrad (Meklenburg) i. t. d. Ali vse te mēsta je glasoviti Volin t. j. Vineta, kakor mēsec ostale zvezde, s svojo svētlobo nadseval.

Kjer se reka Odra v baltiško morje staka, je velik zatok. V tem zatoku se najde $4\frac{1}{4}$ mil prostran otok Volin ali Velin, kterega so bili Veleti ali Ljutici, veja Slavjanov, že v 5. stolëtju po Kr. zavzeli in se tam naselili. Te otok je bil naj bolj na glasu v dogodivščini Slavjanov srēdovēka, in scer zavolj mesta, ktero je na njegovej iztočnej strani stalo. Vsi ondašnji zgodopisci so ga kakor neko čudo razslavljali in v nebo kovali. Tri so mu bila imena; jedni so ga zvali Volin ali Velin, drugi Julin in tretji Vinetha. Mi se deržimo Šafařika, ki tverdi, da so ga pervim imenom Slavjani zvali, drugo so mu Danci in tretje Nēmci dali. Šafařikovega mnenja so tudi drugi historici, p. Langebeck, Keffenbrink, Wagner i. t. d.

Iz stare dogodivščine tega mēsta le malo vèmo. To je pa gotovo, da je bil Volin v 9. stolëtju najmočniše, najbogatejše in preljudnato mesto ne samo cèle Slavije *) temuč cèle sēverne Evrope. Tergovina je privabila trumo narodov iz vsih stran svēta. Semkaj so dovažali Gerki, Indianci in drugi asiatski narodi svojo robo. Stanovnici tega mesta niso samo s obližjo Englesko in Francosko kupčevali, temuč tudi tje do Carigrada. Na te način so si toliko blaga skupili, da so si clo navadno hišno orodje iz srebra in zlata napravljali. Zgodopisec, Adamus Bremensis imenovan († 1076) kakor očeviden svedok, Vineta ali Volin takole popisuje: »Pri stoku Odre, kjer se v baltiško morje izliva, daje imenitno mēsto Julin glasovito stanovališče okoli prebivajočim inoplemenikom in Gerkom.

*) Nekteri mislijo, da je Slavija novo skovana besēda, da so jo šele sadajni ljubitelji slavnjanske uzajemnosti upeljali. Temu ni tako. Že Saxo Grammaticus († 1203) piše „Rex Slaviae Scelus.“ — in Helmold († 1170) „... jam dudum in Slavia convalescit.“

Ker se o slavi tega mesta mnogo in veliko skoraj neverjetnega pripoveduje, za dolžnost držim, o njem kaj spregovoriti, kar je spomina vrednega. To mesto je v istini zmed vsih, kar je jih v Evropi, največje; v njem stanujejo Slavjani s drugimi narodi, Gerči in inoplemeniki. Zakaj tudi Saksoni dobivajo pravo mestjanstva, nu pod pogodbo, da svoje kristjanske obrede očitno ne opravljajo. *) Zakaj vsi še v paganskih zmotah tavajo. V ostalem, kar se čudorednosti in gostoljubja vtiče, ni naroda, da bi bil od tega pošteniši in dobrotljiviši. To mesto ima robe vsih severnih narodov in vse kar je ličnega in redkega, u obilnosti. (Ad. Brem. L. 11, c. 12). (Konec sledi.)

Kratko številoslovje.

(Dalje.)

Čvetertine.

Iskali bomo čvetertine, kakor poprejšne drobe; v raščveterenju rajniša bomo dali opaziti, da je čveter, ali čvetertina rajniša petnajstica, kojih štiri en rajniš snesejo; in tako bomo dali kupovati 4 kose po 1, 2, 3 . . . fl. in našli pravilo: da en kos vsakokrat toliko petnajstic velja, kolikor rajniš veljajo štiri. — Prav bomo delali, ako otroke vadimo, da čvetertine, ki celine znesejo, n. p. 4/4, 8/4, 12/4 . . . kmalo na rajniše, in kar je čez v petnajsticah zrajtajo; n. p. 4 merniki veljajo 18 fl. 42 kr. po čem pride vsak? odgov. 18/4 fl. kar da 4 fl. 30 kr. in $4\frac{3}{4}$ kr. ki znesejo $10\frac{3}{4}$ kr. ukup 4 fl. $42\frac{3}{4}$ kr.

Petine in šestine.

Se ravno tako odpravljajo; samo da se da opaziti, da petina rajniša je 12 kr. ali dvojnata šestica, šestina rajniša pa je desetica. Ako taj kakoršnji koli broj med pet delimo, pride na vsakega toliko dvanajstic, ali dvojnati šestic; če je pa razštejemo med šest, dobi vsak —

*) Ne čudi se, dragi čitatelj! tej naredbi, ne krivi zategadel svoje prednike intolerancije in ljutega neprijateljstva kristjanstva. Večkrat ko drugi narodi so bli naši Slavjani k kristjanstvu nagajeni, kjer se jim je v pravej podobici pokazalo. To potverdujejo Hervati, Rusi, M. ravani itd., kteri so sami od sebe za kristjanske učitelje prosili. — Zakaj so se Slavjani na Nemškem kerstjanstvu toliko vpirali, to nam sami nemški spisatelji dovoljno razkladajo. Helmold (L. 1. c. 25) piše: „Saxonom (t. j. Nemcev) avaritia augeat Slavorum in christianam religionem odium . . . ut prius maluerint mori, quam Christianitatis titulum resumere, h. e. tributa solvere Saxonom principibus. — Decor enim Christianitatis jam dudum in Slavia convalescit, si Saxonom non praepedisset.“ — Lützow pa piše: Politische Abhängigkeit der Wenden und Zinspflichtigkeit war der Hauptzweck der Deutschen; das Werk ihrer Bekehrung nur ein eventuelles Mittel dazu. — Die Deutschen liessen den Slaven, selbst wenn er sich zur christlichen Religion bekannte, dennoch an voller bürgerlichen Ehre nicht Theil nehmen. War es nicht, als wollten sie den Wenden das Christenthum absichtlich hassenswerth machen?

toliko desetic: n. p. 5 pračev velja 21 fl.; po čem je prač? odgov. 21 dvojnatih šestic 21 šetic je 2 fl. 6 kr. — podvoje 4 fl. 12 kr. —

Kadar bodo otroci vajeni, naglo najti: kolikokrat stoji petka v nekterem broju, bodejo tudi po tem načinu zadačo rešiti, in reči mogli; 5 stoji v 21 ih 4 krat in še ostane $1\frac{1}{5}$ ali 12 kr. —

Dostikrat se reči po šest vkup prodajajo; to se pravi na polducen; — dobro je taj, da se zna kmalo cena jedne take reči, t. j. šestine najti: n. p. 6 rut velja 5 fl. počem bo jedna? odgov. po 5 šestic = 50 kr. —

Enkrat za vselej se opomni, da naj se otroci navadijo, pri vsakej zadači, na razštevo enojke se ozreti, ako si še drobovnicu prav zapamtili niso; t. j. da lahko zvedo: počem pride rutica, ako jih šest s 5 fl. plačamo; naj se prašajo, po čem bode jedna, ko bi jih 6 za 1 fl. dobili? — To naj se pri vsakej razštevni zgodi. —

Sedmine.

Razštev s vsakim številom se mora po zgoraj pri dvojki naznačenih stopnjah vaditi. To le samo opomenem, da je to pri poiskovanji sedmin, sledečih števil osmin, in devetin posebno priporočljivo; pa tudi lahko, in da učiteljem že znanih reči preveč ne opetujem, čem se pri sledečih številih, le o delitvi rajnišev še nekoliko muditi, vse drugo pa preskočiti. Zakaj trdno se nadjam, da je že dosti razjasnjeno, in razumljeno.

Sedmine rajnišev bodo otroci naj lažje našli, ako jih napeljujemo iskati: kolikokrat stoji sedmička v vsakem številu med 1 — 70. To se mora dobro uvaditi; po tem pa bodejo tudi lahko spoznali, da stoji u 60 sedmička 8 krat, in da še $\frac{4}{5}$ ostanejo. Ako taj rajniš razdelimo med sedem, ali sedem kosov, — za en rajniš kupimo, bo vsak kos veljal $8\frac{4}{5}$ kr. — Spremenimo to v vkupna imena, in bomo imeli pravilo: kolikor rajniš velja sedem kosov — toliko velja jeden dvojnatih reparjev, in še toliko reparjev razštetih med sedem; n. p. 7 fl. kake robe velja 6 fl. po čem je fl. ? 6 reparjev = 24 kr. kar po dvoje znese 48 kr; 24 sedmin da $3\frac{1}{2}$ kr. vkup $51\frac{1}{2}$ kr. Kjer so učenci nekoliko složi, se more razštevna med sedem napoznejši čas odlašati.

Osmine.

Osmina rajniša se najde iz čvetertine, ravno kakor se čveterina iz polovine poiskati more. Ako čvetero otrok dobi 1 fl. koliko pride na vsakega? odg. 15 kr. ali petnajstica. Ako pa en rajniš razdelim med osem, koliko dobi vsaki? odg. pol petnajstice, ali $7\frac{1}{2}$ kr? V kakih denarjih moremo plačati $7\frac{1}{2}$ kr. Nar pripravnejši bo: ako damo 1 šestico, 1 kr. in $\frac{1}{2}$ krja. — Ko bi taj osem fl. soli veljalo 1 fl. bodemo za 1 fl. dali 1 šestico, 1 kr in $\frac{1}{2}$ krja; ko bi osem fl. veljalo 2 fl. vsak fl. velja 2 šest. 2 kr. in $\frac{1}{2}$ krja. i. t. d. dočas, da otroci zapazijo, da 1 fl. velja vedno toliko šestic, krajcerjev, in polkrajcerjev, kolikor rajniš velja 8 fl. n. p. Za 8 fl. damo 3 fl. — po čem pride 1 fl. ? odg. po 3 šestice, 3 krajcarje in $3\frac{1}{2}$ polkrajcerje. Namest fl. moremo vsako drugo reč, prače, mernike, vedro i. t. d. upotrebovati, ali rabiti.

Če otroke vadimo spoznovati, da, če 8 *fl.* 8 *fl.* velja — en *fl.* po jednem rajnišu pride; bodejo prav urno vsako ceno enote med 8 in 16 našli; ako prej cele rajniše izvlečejo, po tem pa šestice, krajcerje, in polkrajcerje soštejejo. — Ker se pa v šesticah lahko rajta, morejo vsako zadačo tudi po tem potu rešiti — n. p. Ako 8 *fl.* velja 23 kr. bo en *fl.* veljal 23 šestic, 23 krajcerjev, in 23 polkrajcerjev, ktere se soštejejo in 2 *fl.* 52%, — al pa če kmalo izvzamemo rajniše, ker 8 u 16 šloji 2 barti, bodedo imeli 2 *fl.* 7 šestic, 7 krajcerjev, in 7 polkrajcerjev, kteri spet dajo 52%, kr.

Književnost.

* Slavno znana je knjiga: „Poviestnica Cernegore“ od g. M. Medakovića spisana. Povsod so jo s veliko pohvalo sprejeli. Predložena je bila tudi njegovemu veličanstvu Nikolaju, ruskemu caru, kteri je jo s velikim veseljem in dopadenjem sprejel in spisatelja s jednim dragocēnim perstanom obdaroval. Ravno tako je dobil tudi serbski spisatelj g. Živanović za prestavljeno dēlo: „Tusculanae quaestiones“ veliko zlato svetinjo „pro literis“ in Miloš Popović, vrednik serbskih narodnih novin, 100 carskih cekinov v zlatu za njogove „Dušanove zakone.“

Iz tega se vidi, kako nj. veličanstvo slavyjanska književna dēla podpira in pisatelje obdaruje.

* S prvim oktobrom po starem koledarju je jel v Temišvaru izhajati nov serbski politični list pod imenom: „Južna Pčela.“ Uredoval in izdajal ga bo gori omenjeni slavri pisatelj M. Medaković. U feuletonu bo tudi nekaj beletristike donášal. Izhajal bo dvakrat v tednu na cēlej poli in za cēlo lēto 10 zl. (fl), na pol lēta 5 zl. veljal.

* Srpski Rječnik. V Beču u jermenskej tiskarnici se na novo tiska „srpski rječnik.“ Vuka Štef. Karadžića, kteri bo blizo dvajset tisuć novič skupljenih besedi obsegel. Kakor so u pervej izdavi pri različnih besēdah opisani običaji in misli naroda našega, pri imenih mest in imenitniših ljudi dodane tudi narodne pripovēdke, ravno tako tudi pri novo skupljenih. Tudi nove besede so v nemški in latinski jezik prestavljene. Knjiga bo okoli 55 tiskanih pol velika na mnogo večem papirju kakor prej. 40 pol je že natisnjenih. Do konca tega lēta bo vse gotovo. Cēna za naročnike je 6 rajn. (gld.) v bankoveih. Naročiti se mōre do konca decembra. Naročivna pisma naj se plačila proste gospodu izdatelju pošiljajo; zraven naj se postavi: auf der Landstrasse am Heumarkt Nr. 517 in Wien. Imena naročnikov bojo na koncu slovarja natisnjena. *)

* Pri Fr. Županu, knjigarju u Zagrebu, je na svitlo prišla kratka ruska slovnica pod imenom: Načala ruskago jazika (temelji ruskega jezika.) Spisal je jo v českem narečju slavnoznani Venceslav Hanka

*) Iz serca rado bo tudi vredništvo bēde naročila na to imenitno dēlo, ktere-ga vsim Slovincem prav živo priporočimo, prejemalo in jih čast g. izdatelju pošiljalo. Naj se častiti domorodci le na nas obrnejo, radi jim bomo v tej reči postregli.

V jugoslavenški jezik je pa prestavljena od Božidara Raiča. Cēna je jej 30 kr. sr. Živo jo priporočimo vsim, ki se s slavjanskim jezikoslovstvom pečajo.

Z m e s.

* Dne 24. septembra t. l. so imeli v Goti, nekem mēstu na Nēmškem nēmški zdravniki in prirodoslovci velik sbor. Marsikaj se je tu govorilo in razkladalo, naj imenitnejši vsih je pa bil gotovo govor profesorja Reichenbacha iz Kiella o predmetu: „Kedaj, kje in kako je postal človek?“ Po besedah gospoda profesorja se človek ne mōre za posebno, od živali različno stvar imeti; ljudi nič drugega niso, kakor — samo priučene opice!! —

Slava modrosti iz Kiella!! —

* Narodne novine 16. oktobra pišejo: U poslu sjedinjenja svinh Slavjanah u jednom književnom jeziku, u koju svēru je odbor matice ilirske pismeni poziv na sva slavjanska društva razaslao, odgovorio je „Zbor slovenski“ u Ljubljani slededim načinom:

Slavno društvo Matice!

Na vaš dragi dopis od mesca lipnja o zadevi jednega književnega jezika, naj vam služi sledeći odgovor.

Da bi po izgledu drugih evropskih narodov tudi Slovani jedan književni jezik imeli v povzdigo slovanskega slovstva, želimo živo tudi mi; ali tako važna reč (stvar) se po naših mislih ne da hipoma v zboru oktroirati, ampak se mora pismeno pretresovati od mnogo mnogo strani, da se nar poprej zve: ali je to tudi mogoče, kar se želi.

Nar vgodniši bi tedaj po naših mislih bilo, ako bi slavno društvo v Zagrebu, od kodar hvale vredna misel sveslovanskega jezika izhaja, Časopis osnovalo, ki bi bil namenjen temu čisto jezikoslovnemu poslu. *)

Nad mogočnostjo, tak časopis na noge spraviti, in ga ohraniti, ni dvombe, — podpornikov in pisateljev se gotove manjkalo ne bode tudi iz naših slovenskih krajev.

Tako, mislimo, bi se dala čista književna reč po nar naravnishi poti, to je, po poti književnosti o. ravnovati.

Pozdrav serčni

Odbor slov. društva v Ljubljani.

* Matica česka je imela konec leta 1848 46,860 gold. premoženja med letom se je vendar tako pomnožilo, da je imela v letu 1849 že 65,836 gold. zdaj pa ima že kakih 80-do 90000 gold., ker se dohodki vedno pomnožujejo. Namen tega društva, ki je oddelk českega muzeuma, je izdajanje leposlovnih knjig in prestavljanje enakih del. Izdala je med drugim slovník Čelakovsky-ga, Šafaříkove Starožitnosti, nabiro staročeskíh, do zdaj nenatisnjenih del Čelakovskyga. Udov šteje to društvo že 3000,

*) Vsi na Koroškem smo s Vami jedinili misli, in bomo tak časopis gotovo vsi radi in na vso moč podpirali. Mili Bože daj! da bi se v izdajo taistega naše matice in društva skorej sklenile. Vredn.

ki vse dela dobijajo, ktera društvo izda, proti tem, da 50 gld. plačajo enkrat za vselej. Tudi v drugih krajih Slavenške Austrije se je po izgledu te Matice 10 enakih društev ustanovilo. (Časnik.)

* K društvu za jugoslavensko povéštnico so zmed Slovencev, kakor nam Narodne novine 11. in 21. oktobra t. l. naznanijo, spet novič pristopili gg. Cigale Matevž, c. k. ministerialni koncipist; Navratil Ivan c. k. kancelist pri kasacionalnej sodnii; dr. Dolenc Matia, c. k. dvorni in sodni pravdosrednik na Dunaju; Simandel-Rësanski Dragotin, duhovni pomočnik na Vranskem.

Med i pelin.

* Mladina je naš up, naša nada; na njej počiva naša — slavljan-ska prihodnost. Sveta dolžnost vsacega rodoljuba je taj, posebno na njo oči blagomilih vlastencev obračati in vse kar veselega ali žalostnega najde, zvesto občinstvu odkrivati. Hvala Bogu, da vam iz Celovca večidel le čist med točiti zamorem.

Naših marljivih gospodov bogoslovcev ne oméniti, kateri so se tudi létas na vso moč materinščine poprijeli, hočem dans samo od naše gimnazije kaj več progovoriti:

Zavoljo dozrelostnih skušenj in nekih poprav na gimnazii so se naše latinske šole mésto 15. septembra šele 1. oktobra začele. Vsih učencev vkupej je letos le okoli 250; tretjina taistih so Slovenci. Od léta do léta se menjša in pojemlje taj število naših dijakov; vendar zastran slovenščine nam zmiraj boljši časi prihajajo. Čedalje bolj se zavedajo naši Slovenci, čedalje bolj spoznavljajo svoje dolžnosti do premile matere Slave. Slovenski jezik in slovstvo se v 8 urah, ilirščina pa v 2 urah predava in uči; za Slovence se vé da po slovensko. S veliko zaprekami se imamo scer boriti; nimamo za Slovence pripravne slovnice, nimamo slovstvene zgodovine, nimamo — jedra v jezikoslovnem nauka — nimamo slovenskega berila, razun za prvi razred. Oj berilo kje nam toliko časa zastajaš! Ni mogoče, da bi bli za to postavljeni gospodi tega preimenitnega dela po nemarnem opustili!? Pa slavenska vsterpljivost in stanovitnost vse napotja premaga. Pri vsem tem se naši učenci vendar na vso moč trudijo, se v materinščini vaditi in popolnoma izobraziti.

Kakor predlanskem in lani so jeli dijaki na višjej gimnazii tudi létas svoj vadben list »Slavijo«, vsakokrat na pol drugej poli, spisovati. Od dneva do dneva nam lépsih reči donasa. Pa tudi učenci spodnje gimnazije ne zaostajajo. Ravno kar bojo osnovali svoj lasten list: »Deničico.« Lép sad nam obetajo v prihodnosti. Rës je, da je še nekaj mlačnih, nekaj nemarnežev med njimi, ki se le tako rekoč prisiljeni materinščine uče, pa tudi ti se že večidel gibljejo in zavedajo!

Dijaška knjižnica raste od dneva do dneva. Sedaj šteje že 249 knjig vsih slavenskih narečij. Naj rajše se bero jugoslavenske knjige, katerih je včas le malo v knjižnici. Vse druge so v rokah marljivih bravcev. Bog daj, da bi našli podpore, kakor je tako marljivi učenci zaslužijo. *)

* Tako imenovane nemške šole po slovenskih mestih so bile dozdej, kar se slovenščine vtiče, naj bolj zapuščene; clo v središču Slovenije v Ljubljani, se nič ni zgodilo. S toliko večjo radostjo moramo našim

bravcem oznaniti, kar je nam neki rodoljub iz Ljubljane pisal. Le malo je seer, pa z malega rase veliko in slavno. Slavni gospod nadzornik ljudskih šol na Krajskem, dr. F. Močnik, je namreč tamošnjim učnikom oistro zaukazal, da morajo tudi slovensko v šolah učiti. Toraj hvala gospodu nadzorniku! —

S m ě š n i c a.

* Došel je kmetiški deček u město, gděr je ravno onako silen vėter pihal, da je jednomu gospodu klobuk in š njim take vlasulju (paroko) odnesel. Kući pridši pripoveduje deček: Joj majka! u městu je toli strašen vėter, da ljudem klobuke i clo lase odnaša.

- *) Serčno se zahvalim pri tej priložnosti v imenu svojih učencev čast. g. prof. F. Metelkotu v Ljubljani za darovana dva iztisa: Razlaganje svetiga evangelja s Matevža in g. K. Aumanu, petošolcu tukaj, za podarjeno: Metelkovo in Murkovo slovnico. S serčno prošnjo se spet obrnem na častite domorodce, našo dijaško knjižnico še dalej ali s bukvami ali v denarjih podpirati. Vsaki dar bo hvaležno po bčeli naznanjen.

A. Janežić.

Poziv.

Sveta dolžnost je vsacega človeka, stare ostanke svojega rodú: njegove pėsme, pripovėdke, prislovice, zastavice in sploh vse njegove starinske reči skerbno iskati in nabirati, in tako najdene za prihodnje čase pozabljivosti oti. Hvala Bogu! tudi pri nas Slovencih se je v tem obziru že marsikaj zgodilo. Precej takih biserjev je že poskupljenih in izdanih; pa še lépo število jih tiči nepoznatih med našim ljudstvom, in čakajo rešivne roke, da jih svėtu odkrije; veliko jih že tudi nabranih počiva po omarah marljivih rodoljubov; pa kaj pomaga, ko jih izdati priložnosti nimajo?! Tej napaki doskočiti, sim se namėnil s pripomočjo blagomilih Slovencev novo zbirko narodnih pesem, pripovedk, prislovic i. t. d. v kratkoma ali sam ali po druŹtvu sv. Mohora na bėli svėt poslati. S serčno prošnjo se obrnem taj na vse častite rodoljube po cėlej Slovenii, me v tem preimenitnem poslu podpirati, ter mi v te namėn od njih nabrane narodne pėsme (posvelne in svete, če je moč s napevi vred) pripovėdke, prislovice, zastavice in druge drobtince pod nadpisom: „na vredništvo Bčele“ v Celovec doposlati. Pri vsakej naj stoji, kje in od koga je zapisana, in pod katerim pogojem se mi za rabo prepusti. Serčno želim v predgovoru tudi posebnosti slovenskih podnarečij popisati in razložiti; sam ne morem vse obhoditi in se s taistimi upoznati. Zatorej prosim častite rodoljube, mi tudi posebnosti govora svojih krajih popisati in mi vselej tudi nektare verstice v dotičnem podnarečju zraven pristaviti. Le kjer se moči bratsko složijo, se da clo najtežja naloga srečno izpeljati. Vse na slavo Bogu, na čast domovini!

Anton Janežić.

zač. učitelj slovenščine.

Odgovorni izdatel in tiskar: Ferd. žl. Kleinmajr v Celovcu.